

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura we Wrocławiu

LWR.410.026.07.2020

Pan
Zbigniew Konefał
Dyrektor
Zakładu Gospodarki Komunalnej
w Bierutowie
Zakład Gospodarki Komunalnej
w Bierutowie
ul. Zielona 4a
56-420 Bierutów

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/20/046 – „Zbieranie i oczyszczanie ścieków komunalnych”

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Zakład Gospodarki Komunalnej w Bierutowie, ul. Zielona 4a, 56-420 Bierutów ¹ .
Kierownik jednostki kontrolowanej	Zbigniew Konefał, Dyrektor Zakładu, od 1 lipca 2012 r. ²
Zakres przedmiotowy kontroli	1. Planowanie, monitorowanie, koordynowanie i nadzorowanie realizacji zadań w zakresie gospodarki ściekowej. 2. Zbieranie ścieków komunalnych. 3. Oczyszczanie ścieków komunalnych i zagospodarowanie osadów ściekowych. 4. Finansowanie zbierania i oczyszczania ścieków komunalnych.
Okres objęty kontrolą	Od 1 stycznia 2018 r. do 30 września 2020 r. z wykorzystaniem dowodów powstałych przed/po tym okresie.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ³ .
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura we Wrocławiu.
Kontrolerzy	1. Jerzy Skowroński, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LWR/186/2020 z 4 grudnia 2020 r. 2. Anna Łuczak, specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LWR/171/2020 z 18 listopada 2020 r. (akta kontroli tom I str. 1-4)

¹ Dalej: ZGK w Bierutowie lub Zakład.

² Dalej: Dyrektor.

³ Dz. U. z 2020 r. poz. 1200, ze zm.; dalej: ustawa o NIK.

II. Ocena ogólna⁴ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

Działalność ZGK w Bierutowie zapewniała kompleksowe zbieranie ścieków komunalnych i ich oczyszczanie. Planowanie i monitorowanie zadań w Zakładzie w zakresie gospodarki ściekowej przebiegało prawidłowo. Jednakże ograniczenia w możliwości uzyskania finansowania z Urzędu Miasta w Bierutowie spowodowały, że realizacja zadania polegającego na budowie 6,00 km sieci kanalizacyjnej w miejscowości Karwiniec, ujętego w AKPOŚK 2017, nie została podjęta, co nie miało wpływu na ocenę działalności ZGK w Bierutowie.

ZGK w Bierutowie posiadał uregulowany stan prawny w zakresie odprowadzania oczyszczonych ścieków i postępowania z osadami ściekowymi. Oczyszczone ścieki komunalne były odprowadzane zgodnie z obowiązującymi przepisami. Stan techniczny urządzeń technologicznych oczyszczalni w Bierutowie zapewniał uzyskanie parametrów odprowadzonych ścieków zgodnych z warunkami pozwolenia wodnoprawnego. Powstałe w procesie oczyszczania komunalne osady ściekowe⁵ zagospodarowano w sposób określony w pozwoleniu na wytworzenie odpadów.

Zakład prawidłowo wykonywał bieżące naprawy i konserwacje sieci kanalizacyjnej i urządzeń, w rezultacie czego nie wystąpiły awarie sieci kanalizacyjnej. Stan urządzeń technologicznych oczyszczalni ścieków oraz sieci kanalizacyjnych był prawidłowy.

Jednakże w kontrolowanej działalności stwierdzono nieprawidłowości, polegające na nie wykonywaniu okresowych kontroli stanu technicznego sieci kanalizacyjnej zlokalizowanej poza terenem oczyszczalni ścieków, o których mowa w art. 62 ust. 1 pkt 1 lit. b oraz pkt 2 i pkt 4 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane⁶.

Ponadto Zakład, niezgodnie z art. 96 ust. 2 ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach⁷, nie przekazywał koś do stosowania władającemu powierzchnią ziemi, lecz pełnomocnikowi władającego oraz mimo obowiązku wynikającego z art. 96 ust. 6 uoo, Zakład nie poddawał badaniom gruntów, na których miały być stosowane koś. Badania te wykonywał także pełnomocnik władającego.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny częściowej⁸ kontrolowanej działalności

OBSZAR

1. Planowanie, monitorowanie, koordynowanie i nadzorowanie realizacji zadań w zakresie gospodarki ściekowej

1.1 Planowanie gospodarki ściekowej

Opis stanu faktycznego

1. Aglomerację Bierutów położoną na terenie Powiatu Oleśnickiego, z oczyszczalnią ścieków zlokalizowaną na terenie miejscowości Bierutów, wyznaczono uchwałą nr XLIX/882/10 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z 18 lutego 2010 r. w sprawie wyznaczenia aglomeracji Bierutów⁹. W skład aglomeracji weszły miejscowości

⁴ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną, jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁵ Dalej: koś.

⁶ Dz. U. z 2020 r. poz. 1333, ze zm.; dalej: Prawo budowlane.

⁷ Dz. U. z 2021 r. poz. 779, ze zm.; dalej: uoo.

⁸ Oceny częściowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena częściowa może być sformułowana, jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

⁹ Dz. Urz. Woj. Dolnośląskiego z 17 czerwca 2010 r. poz. 1753; dalej: uchwała ws. wyznaczenia aglomeracji Bierutów.

z terenu gminy Bierutów: Bierutów i Karwiniec. Równoważna liczba mieszkańców aglomeracji¹⁰ wynosiła 5 909 osób.

(akta kontroli tom I str. 282)

Miejsko-wiejską gminę Bierutów, administracyjnie tworzoną przez miasto Bierutów i 16 sołectw, według stanu na 31 grudnia 2019 r., zamieszkiwało 9 805 osób, z czego 4 747 (48,4%) to mieszkańcy miasta, a 5 058 (51,6 %) mieszkańcy wsi.

(akta kontroli tom I str. 292-293)

2. W latach 2018-2020 (III kwartał), ZGK w Bierutowie funkcjonował w formie samorządowego zakładu budżetowego.

Utworzenie Zakładu¹¹ nastąpiło z dniem 1 lipca 2012 r. z połączenia dwóch zakładów budżetowych, tj.: Zakładu Wodociągów, Kanalizacji i Oczyszczania w Bierutowie oraz Rejonu Budynków Komunalnych w Bierutowie.

ZGK w Bierutowie, stosownie do zapisów Statutu Zakładu¹², jest zakładem użyteczności publicznej, którego celem jest bieżące i nieprzerwane zaspokajanie zbiorowych potrzeb ludności gminy Bierutów w drodze świadczenia usług powszechnie dostępnych z dziedziny gospodarki komunalnej z zachowaniem zasad ekonomiczności działania m.in. w zakresie kanalizacji, usuwania i oczyszczania ścieków komunalnych. Zakład prowadzi gospodarkę finansową na zasadach określonych dla samorządowych zakładów budżetowych w ustawie z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych¹³. Zakład nie ma osobowości prawnej i podlega Burmistrzowi Bierutowa. Obszarem działania Zakładu jest gmina Bierutów.

(akta kontroli tom I str. 10, 12-14)

3. Długość czynnej sieci kanalizacyjnej w miejsko-wiejskiej gminie Bierutów w 2019 r. wynosiła 14,2 km, z czego 13,7 km w aglomeracji¹⁴ (tylko Bierutów) oraz 0,5 km poza aglomeracją.

(akta kontroli tom I str. 295)

4. W okresie objętym kontrolą, Zakład nadzorował:

- zlokalizowane w granicach aglomeracji, posiadane w trwałym zarządzie¹⁵ obiekty i urządzenia, tj.: [1] oczyszczalnię ścieków w Bierutowie, [2] przepompownię, [3] stację zlewną oczyszczalni ścieków w Bierutowie, [4] wylot ścieków komunalnych do rzeki Widawy;
- zlokalizowane poza granicami aglomeracji, posiadane w trwałym zarządzie¹⁶ obiekty i urządzenia, tj.: [1] oczyszczalnię ścieków w Stroni, [2] wylot ścieków komunalnych do rzeki Świerzna oraz pozostające w jego administrowaniu¹⁷, tj.: [1] oczyszczalnię ścieków w Gorzesławiu i [2] wylot ścieków komunalnych do rowu.

(akta kontroli tom I str. 50, 52, 56, 63)

¹⁰ Liczba określająca wielokrotność ładunku zanieczyszczeń zawartych w ściekach w stosunku do jednostkowego ładunku zanieczyszczeń w ściekach z gospodarstw domowych, odprowadzanych od jednego mieszkańca w ciągu doby. Parametr ten wyrażany jest jako wskaźnik pięciodobowego biochemicznego zapotrzebowania na tlen (BZT5) w ilości 60g tlenu na dobę; dalej: RLM.

¹¹ Uchwała nr XVIII/142/12 Rady Miejskiej w Bierutowie z dnia 23 lutego 2012 r. w sprawie połączenia zakładów budżetowych tj.: Zakładu Wodociągów, Kanalizacji i Oczyszczania w Bierutowie oraz Rejonu Budynków Komunalnych w Bierutowie i nadaniu nazwy oraz statutu Zakładowi Gospodarki Komunalnej w Bierutowie.

¹² Załącznik do Uchwały XVIII/142/12 Rady Miejskiej w Bierutowie z dnia 23 lutego 2012 r.

¹³ Dz. U. z 2021 r. poz. 305.

¹⁴ Długości sieci kanalizacyjnej w gminie Bierutów wynosi 14,2 km (dane z odczytu map) potwierdzone danymi według *Raportu o stanie gminy* (czerwiec 2020 r.), którego sporządzenie jest obowiązkiem wynikającym z art. 28aa ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2020 r. poz. 713, ze zm.).

¹⁵ Decyzja GS.6844.24.7.2012.BŁ Burmistrza Bierutowa z dnia 21 listopada 2012 r.

¹⁶ Decyzja jak wyżej.

¹⁷ Zarządzenie nr 5/16 Burmistrza Bierutowa z dnia 1 lutego 2016 r.

5. W latach 2018-2020 (do 30 września) Zakład gospodarował jednym punktem zlewnym nieczystości ciekłych, zlokalizowanym w granicach aglomeracji – w obrębie oczyszczalni ścieków w Bierutowie.

(akta kontroli tom I str. 50)

6. W okresie objętym kontrolą, ZGK w Bierutowie, stosownie do dyspozycji art. 16 ust. 3 ustawy z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków¹⁸, posiadał Regulamin dostarczania wody i odprowadzania ścieków. Regulamin ten przyjęty uchwałą nr LIII/330/2006 Rady Miejskiej w Bierutowie z dnia 26 października 2006 r.¹⁹ utracił ważność z dniem 31 grudnia 2020 r. wraz z wejściem w życie uchwały nr XXVI/314/20 Rady Miejskiej z dnia 26 listopada 2020 r.²⁰.

(akta kontroli tom I str. 299-329)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

1.2 Planowanie realizacji przedsięwzięć w zakresie gospodarki ściekowej

Opis stanu
faktycznego

1. W ZGK w Bierutowie nie opracowano wieloletniego planu rozwoju i modernizacji urządzeń wodociagowych i urządzeń kanalizacyjnych, o którym mowa w treści art. 21 ust. 1 i 2 uzzw.

Jak wyjaśnił Dyrektor, w ZGK w Bierutowie nie planowano budowy urządzeń wodociagowych lub urządzeń kanalizacyjnych, wobec czego, stosownie do przepisu art. 21 ust. 7 cytowanej ustawy, obowiązek opracowania planu rozwoju nie dotyczył ZGK w Bierutowie.

(akta kontroli tom I str. 66)

2. RLM wykazana w uchwale ws. wyznaczenia aglomeracji Bierutów odpowiadała RLM wykazanej w załączniku nr 2 do AKPOŚK 2017 i wynosiła 5 909. Inne, niektóre dane z przedmiotowego załącznika były następujące:

- 11,3 km – długość sieci kanalizacyjnej ogółem (sanitarnej i ogólnospławnej) w aglomeracji;
- 85,0% – wskaźnik zbierania ścieg (% RLM korzystających z sieci) w 2016 r.;
- 13,5 km – długość istniejącej kanalizacji deszczowej w aglomeracji;
- 884 – RLM dostarczany do oczyszczalni taboru asenizacyjnym;
- 6,00 km – długość sieci kanalizacyjnej planowanej do budowy;
- 6 000,00 tys. zł – niezbędne nakłady inwestycyjne na budowę sieci kanalizacyjnej;
- 884 – przyrost liczby rzeczywistych mieszkańców;
- 100 % – wskaźnik zbierania ścieg (% RLM korzystających z sieci) po realizacji inwestycji;
- 31 grudnia 2018 r. – termin rozpoczęcia działań przygotowawczych w zakresie budowy sieci kanalizacyjnej;
- 31 stycznia 2020 r. – termin rozpoczęcia prac w zakresie budowy sieci kanalizacyjnej ;
- 31 grudnia 2021 r. – termin zakończenia inwestycji w zakresie budowy sieci kanalizacyjnej.

¹⁸ Dz. U. z 2020 r. poz. 2028; dalej: uzzw.

¹⁹ Dz. Urz. Woj. Dolnośląskiego z 6 grudnia 2006 r. Nr 255, poz. 3807.

²⁰ Dz. Urz. Woj. Dolnośląskiego z 16 grudnia 2020 r. poz. 7041.

Powyższych danych nie odniesiono, wobec jego nieopracowania, do wieloletniego planu rozwoju i modernizacji urządzeń wodociągowych i urządzeń kanalizacyjnych.

(akta kontroli tom I str. 66)

Kierownik Referatu Geodezji i Ochrony Środowiska Urzędu Miejskiego w Bierutowie, odpowiadając na pytanie adresowane do Burmistrza Bierutowa dotyczącego okoliczności ujęcia w AKPOŚK 2017 planowanego działania inwestycyjnego polegającego na budowie sieci kanalizacyjnej o długości 6 km, wyjaśnił, cyt.: *Podstawą ujęcia w AKPOŚK 2017 planowanego działania inwestycyjnego polegającego na budowie sieci kanalizacyjnej o długości 6 km było rozpoczęcie prac projektowych przedmiotowego zadania i włączenie go do Wieloletniego Planu Inwestycyjnego na lata 2010-2016 stanowiącego załącznik do uchwały nr XLVII/411/10 Rady Miejskiej w Bierutowie z dnia 24 czerwca 2010 r. w sprawie uchwalenia Wieloletniego Planu Inwestycyjnego dla Miasta i Gminy Bierutów na lata 2010-2016 (...). Do dnia 20.09.2020 r. powyższe działanie inwestycyjne nie zostało wykonane.*

(akta kontroli tom I str. 351-354)

Wykonanie uchwały nr XLVII/411/10 z 24 czerwca 2010 w sprawie uchwalenia Wieloletniego Planu Inwestycyjnego dla Miasta i Gminy Bierutów na lata 2010 – 2016 Rada Miejska w Bierutowie powierzyła Burmistrzowi Bierutowa.

(akta kontroli tom II str. 198)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

1.3 Monitorowanie realizacji zadań w zakresie gospodarki ściekowej

Opis stanu
faktycznego

1. W okresie od 1 stycznia 2018 r. do 30 września 2020 r. na terenie działania ZGK w Bierutowie:

- wytworzono ogółem 395 094 m³ ścieków²¹, z czego 367 191 m³ ścieków²² na obszarze aglomeracji,
- odprowadzono zbiorczym systemem kanalizacji do oczyszczalni ścieków ogółem 374 017 m³ ścieków²³, z czego 361 816 m³ ścieków²⁴ z obszaru aglomeracji,
- dostarczono do oczyszczalni transportem asenizacyjnym ogółem 21 077 m³ ścieków²⁵, z czego z obszaru aglomeracji 5 375 m³ ścieków²⁶.

(akta kontroli tom I str. 330-333)

2. W latach objętych kontrolą w ZGK w Bierutowie w zakresie gospodarki ściekowej nie realizowano żadnego przedsięwzięcia.

(akta kontroli tom I str. 66)

3. ZGK w Bierutowie nie przekazywał²⁷ do Urzędu Miejskiego w Bierutowie danych właściwych do sporządzenia sprawozdań z realizacji KPOŚK, o których mowa

²¹ 145 291 m³ w 2018 r., 150 965 m³ w 2019 r. i 98 838 m³ w 2020 r. (III kw.).

²² 134 811 m³ w 2018 r., 140 838 m³ w 2019 r. i 91 542 m³ w 2020 r. (III kw.).

²³ 137 660 m³ w 2018 r., 143 208 m³ w 2019 r. i 93 149 m³ w 2020 r. (III kw.).

²⁴ 133 059 m³ w 2018 r., 138 749 m³ w 2019 r. i 90 008 m³ w 2020 r. (III kw.).

²⁵ 7 631 m³ w 2018 r., 7 757 m³ w 2019 r. i 5 689 m³ w 2020 r. (III kw.).

²⁶ 1 752 m³ w 2018 r., 2 089 m³ w 2019 r. i 1 534 m³ w 2020 r. (III kw.).

²⁷ Urząd Miejski w Bierutowie nie występował do ZGK w Bierutowie o przedmiotowe dane.

w treści art. 89 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. – Prawo wodne²⁸, za rok 2018 i za rok 2019.

(akta kontroli tom I str. 355-356)

4. W okresie od 1 stycznia 2018 r. do 30 września 2020 r. Zakład nie był kontrolowany przez upoważnionych przedstawicieli gminy Bierutów.

(akta kontroli tom I str. 334-338)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

ZGK w Bierutowie prawidłowo realizował statutowe obowiązki polegające na bieżącym i nieprzerwanym zaspokajaniu zbiorowych potrzeb mieszkańców gminy Bierutów w drodze świadczenia usług powszechnie dostępnych z dziedziny gospodarki komunalnej w zakresie kanalizacji, usuwania i oczyszczania ścieków komunalnych.

Wobec nieplanowania i nierealizowania przez ZGK w Bierutowie inwestycji z zakresu gospodarki ściekowej ujętych w AKPOŚK 2017, Zakład w tym przedmiocie nie podlegał ocenie.

OBSZAR

2. Zbieranie ścieków komunalnych

Opis stanu
faktycznego

1. W latach 2018-2020 (III kwartał) z sieci kanalizacyjnej zlokalizowanej na obszarze działalności ZGK w Bierutowie korzystało ogółem 4 798 osób²⁹, co stanowiło 48,95% ogólnej liczby mieszkańców. Zakład nie dysponował danymi (nie prowadził rejestrów) o liczbie mieszkańców posiadających zbiorniki bezodpływowe lub przydomowe oczyszczalnie ścieków

(akta kontroli tom I str. 339)

2. W okresie objętym kontrolą ZGK w Bierutowie nie zwracał się w formie pisemnej do Burmistrza Bierutowa o podjęcie działań w celu podłączenia do istniejącej sieci kanalizacyjnej wszystkich nieruchomości. Dyrektor wyjaśnił, cyt.: (...) *Jedynie w formie ustnej sygnalizowaliśmy o podłączeniu do zbiorczej sieci kanalizacji sanitarnej mieszkańców sąsiedniej wsi Kijowic ze względu na bliskość usytuowania względem Oczyszczalni Ścieków w Bierutowie. Jednakże nasze sugestie nie zostały uwzględnione w planie finansowo-rzeczowym gminy.*

(akta kontroli tom I str. 340)

3. W ZGK w Bierutowie nie była prowadzona ewidencja awarii sieci kanalizacyjnych lub stacji zlewnych skutkujących wyłączeniem fragmentu sieci lub stacji zlewnej. Powodem nieprowadzenia ewidencji, według wyjaśnień Dyrektora, był brak awarii. W książkach eksploatacyjnych prowadzonych w Zakładzie nie odnotowano awarii technicznych oczyszczalni oraz sieci.

(akta kontroli tom I str. 64, tom II str. 73)

4. W badanym okresie sieć kanalizacji sanitarnej i stacja zlewna, będące w zarządzie Zakładu działały bezawaryjnie³⁰. Jak wyjaśnił Dyrektor, cyt.: (...) *w okresie od 1 stycznia 2018 r. do 30 września 2020 r. nie mieliśmy awarii sieci kanalizacyjnych lub stacji zlewnych, w tym awarii skutkujących koniecznością wyłączenia fragmentu sieci lub stacji zlewnej. Jedyne awarie, które wystąpiły były*

²⁸ Dz. U. z 2021 r. poz. 624, ze zm.; dalej: uPW.

²⁹ Z czego w m. Bierutów – 4 544 osób (98,8% mieszkańców miasta), we wsi Stronia – 141 osób (28,4% mieszkańców wsi) oraz we wsi Gorzesław – 112 osób (31,5% mieszkańców wsi).

³⁰ Awaria: stan uniemożliwiający funkcjonowanie sieci kanalizacyjnej.

spowodowane zanieczyszczeniem kanalizacji sanitarnej i zostały one usunięte przy użyciu pojazdu typu ssąco-płuczącego WUKO.

(akta kontroli tom I str. 64)

5. W Zakładzie nie opracowano procedury postępowania w sytuacji konieczności wyłączenia z eksploatacji fragmentu sieci kanalizacyjnej. Brak procedury, jak wyjaśnił Dyrektor, wynikał z braku możliwości technicznych przekierowania ścieków innym kolektorem kanalizacyjnym. Wykonanie by-passu jest przyjętym (typowym – uzasadnionym technicznie) działaniem usunięcia awarii odcinka sieci sanitarnej.

(akta kontroli tom I str. 341)

6. W badanym okresie na obszarze objętym działalnością ZGK w Bierutowie, nie stwierdzono przypadku odprowadzania ścieków bez ich uprzedniego oczyszczenia (brak zapisów w książkach eksploatacyjnych o przedmiotowych przypadkach).

(akta kontroli tom I str. 347, tom II str. 73)

7. W badanym okresie Zakład nie wykonywał okresowych kontroli stanu technicznego sieci kanalizacyjnej zlokalizowanej poza terenem oczyszczalni ścieków, o których mowa w art. 62 ust. 1 pkt 1 lit. b oraz pkt 2 i pkt 4 Prawa budowlanego.

(akta kontroli tom I str. 347, tom II str. 62, 73)

8. W badanym okresie Zakład nie planował i nie przeprowadzał remontu sieci kanalizacyjnej zlokalizowanej poza terenem oczyszczalni.

(akta kontroli tom I str. 347)

9. W latach objętych kontrolą do ZGK w Bierutowie złożono ogółem 64 wnioski o wydanie warunków technicznych przyłączenia do sieci wodno-kanalizacyjnej. Warunki techniczne przyłączenia do sieci kanalizacyjnej ustalono odpowiadając pozytywnie na 15 wniosków. W przypadku 49 wniosków nie określono warunków przyłączenia do sieci kanalizacyjnej. Analizą zasadności nieokreślenia warunków technicznych przyłączenia do sieci kanalizacyjnej objęto 15 (30,6%) wniosków. Z analizy tej wynikało, że przyczyną nieokreślenia warunków technicznych przyłączenia do sieci kanalizacyjnej w każdym z 15 wniosków był brak uzbrojenia w sieć kanalizacyjną nieruchomości wymienionej w przedmiotowym wniosku, przy jednoczesnym zapewnieniu odbioru, po podpisaniu stosownej umowy, ścieków bytowych ze zbiorników bezodpływowych lub przydomowych oczyszczalni ścieków.

W latach 2018-2020 (do 30 września) ZGK w Bierutowie zawarł ogółem osiem umów, których przedmiotem było odprowadzanie ścieków kanalizacją zbiorczą. Podpisanie każdej z tych umów poprzedzone było podłączeniem nieruchomości do zbiorczej sieci kanalizacyjnej.

(akta kontroli tom I str. 357-385)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

W badanym okresie Zakład nie wykonywał okresowych kontroli stanu technicznego sieci kanalizacyjnej zlokalizowanej poza terenem oczyszczalni ścieków, o których mowa w art. 62 ust. 1 pkt 1 lit. b oraz pkt 2 i pkt 4 Prawa budowlanego.

Odnosząc się do powyższego, Dyrektor wyjaśnił że, Zakład, cyt.: (...) *w latach 2018-2020 dokonywał regularnych przeglądów sieci kanalizacji sanitarnej wraz ze studzienkami kanalizacyjnymi zlokalizowanymi na sieci oraz sieci kanalizacji deszczowej wraz z wpustami ulicznymi. Wyżej wymienione kontrole są planowane i regularnie odbywają się dwa razy w roku, tj.: porą wiosenną i jesienną. Obejmują one kompleksową usługę czyszczenia sieci wraz ze studzienkami i wpustami*

ulicznymi pojazdem ssąco-płuczącym. Ponadto Dyrektor wyjaśnił, że Zakład, z powodu braków technicznych, nie wykonuje kontroli z użyciem kamer wizyjnych, a działania bieżące podejmowane przez Zakład sprawiają, że sieć kanalizacji sanitarnej i deszczowej jest bezawaryjna. Odnosząc się do oczyszczalni ścieków zlokalizowanych w Stroni i w Gorzelsławiu, wyjaśnił, że oczyszczalnie te, cyt.: są oczyszczalniami kontenerowymi, wobec czego uznano, że skoro nie są obiektami budowlanymi to nie wymagają ustawowych kontroli. Dyrektor dodał, że w wyżej wymienionych dwóch obiektach wykonywane są kontrole urządzeń i systemów sterujących. Według zapisów w książkach eksploatacyjnych, Zakład w latach objętych kontrolą przeprowadzał (latem i jesienią) zabiegi czyszczenia/udrażniania kanalizacji oraz przeprowadzał kontrole systemów sterowania oczyszczalni w Stroni i w Gorzelsławiu.

Nie kwestionując wyjaśnień Dyrektora, NIK zwraca uwagę, że przeprowadzanie bieżących przeglądów nie stanowi podstawy do odstąpienia od przeprowadzania przeglądów okresowych wymaganych przepisami Prawa budowlanego.

(akta kontroli tom I str. 347, tom II str. 62, 73)

OCENA CZĄSTKOWA

ZGK w Bierutowie, będąc niezobowiązany do uzyskania zezwolenia na zbiorowe odprowadzania ścieków, opracował projekt regulaminu dostarczania wody i odprowadzania ścieków. Zakład nie posiadał danych o liczbie mieszkańców posiadających zbiorniki bezodpływowe lub przydomowe oczyszczalnie ścieków. Zakład nie planował i nie przeprowadzał remontów sieci kanalizacyjnej i stacji zlewnej. ZGW w Bierutowie nie przeprowadzał, z zachowaniem ustawowych rygorów Prawa budowlanego wymaganych przeglądów okresowych stanu technicznego sieci kanalizacyjnej.

OBSZAR

3. Oczyszczanie ścieków komunalnych i zagospodarowanie komunalnych osadów ściekowych

3.1 Zapewnienie właściwego oczyszczania ścieków komunalnych

Opis stanu faktycznego

1. ZGK w Bierutowie posiadał pozwolenie wodnoprawne na szczególne korzystanie z wód w zakresie:

- wprowadzania ścieków komunalnych do rzeki Widawa po uprzednim ich oczyszczeniu w mechaniczno-biologicznej oczyszczalni ścieków w ilości: $Q_{\max,h} = 246 \text{ m}^3/\text{h}$, $Q_{\text{śr.d.}} = 2000 \text{ m}^3/\text{d}$, $Q_{\max,r} = 730000 \text{ m}^3/\text{rok}$, nie przekraczając następujących wskaźników przy wylocie do rzeki: $BZT^{31}_5 = 25,0 \text{ mgO}_2/\text{l}$, $ChZT^{32}_{Cr} = 125,0 \text{ mgO}_2/\text{l}$, zawiesina ogólna = $35,0 \text{ mg/l}$, pod następującymi warunkami: [1] utrzymania we właściwym stanie technicznym urządzeń do oczyszczania i odprowadzania ścieków oraz ich prawidłowej eksploatacji; [2] wykonywania analiz ścieków odpływających z oczyszczalni z częstotliwością – cztery próbki w ciągu roku. Jeżeli jedna próbka z czterech nie spełni wymaganych warunków, w następnym roku pobiera się 12 próbek; [3] próbki ścieków odpływających z oczyszczalni ścieków należy pobierać w regularnych odstępach czasu w ciągu roku, stale w tym samym miejscu, w którym są wprowadzane do wód; [4] przekazywanie wyników pomiarów ilości i jakości do Starostwa Powiatowego w Oleśnicy i Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu; [5] ewidencjonowanie wyników przeprowadzonych pomiarów i ich przechowywanie przez pięć lat od zakończenia roku kalendarzowego, którego dotyczą; [6] prowadzenia na bieżąco książki eksploatacji oczyszczalni z codziennym rejestrem ilości odpadów ściekowych;

³¹ Biologiczne zapotrzebowanie na tlen.

³² Chemiczne zapotrzebowanie tlenu.

[7] utrzymania i konserwacji rzeki Widawy na odcinku 10 m powyżej wylotu i 50 m poniżej wylotu – decyzja Starosty Oleśnickiego, znak: SR.6341.76.2012 z 31 października 2012 r., wydana dla ZGK w Bierutowie, ważna do 30 października 2022 r.;

- wprowadzania ścieków bytowych z budynków mieszkalnych, z osiedla mieszkaniowego Gorzesław PGR we wsi Gorzesław, po uprzednim ich oczyszczeniu w oczyszczalni ścieków ECO-LINE 3N, poprzez istniejącą kanalizację sanitarną oraz istniejący wylot kanalizacyjny do rowu w ilości: $Q_{\max.h} = 1,4 \text{ m}^3/\text{h}$, $Q_{\text{śr.d.}} = 16,0 \text{ m}^3/\text{d}$, $Q_{\max.r} = 7592,0 \text{ m}^3/\text{rok}$, nie przekraczając następujących wskaźników przy wylocie do rzeki: $BZT_5 = 40,0 \text{ mgO}_2/\text{l}$, $ChZT_{Cr} = 150,0 \text{ mgO}_2/\text{l}$, zawiesina ogólna = $50,0 \text{ mg/l}$, pod następującymi warunkami: [1] utrzymania we właściwym stanie technicznym urządzeń do oczyszczania i odprowadzania ścieków oraz ich prawidłowej eksploatacji; [2] wykonywania analiz ścieków odpływających z oczyszczalni z częstotliwością – cztery próbki w pierwszym roku obowiązywania pozwolenia wodnoprawnego. Jeżeli zostanie wykazane, że ścieki spełniają wymagane warunki – dwie próbki w następnych latach. Jeżeli jedna próbka z dwóch nie spełni tego warunku, w następnym roku pobiera się ponownie cztery próbki; [3] przekazywanie wyników badań do Starostwa Powiatowego w Oleśnicy i Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu; [4] ewidencjonowanie wyników przeprowadzonych pomiarów i ich przechowywanie przez pięć lat od zakończenia roku kalendarzowego, którego dotyczą; [5] próbki ścieków odpływających z oczyszczalni ścieków należy pobierać w regularnych odstępach czasu w ciągu roku, stale w tym samym miejscu, w którym są wprowadzane do wód; [6] prowadzenia na bieżąco książki eksploatacji oczyszczalni z codziennym rejestrem ilości odpadów ściekowych; [7] przeprowadzanie wstępnych pomiarów odprowadzanych ścieków w terminie 14 dni od zakończenia rozruchu oczyszczalni; [8] utrzymywanie we właściwym stanie techniczno-eksploatacyjnym wylotu ścieków; [9] utrzymania i konserwacji rowu R-W8 na odcinku 100 m powyżej i 900 m poniżej wylotu ścieków – decyzja Starosty Powiatu Oleśnickiego, znak: 6341.57.2011 z 26 września 2011 r., wydana gminie Bierutów, ważna do 31 sierpnia 2021 r.;
- wprowadzania ścieków komunalnych z oczyszczalni ECO-LINE 3N do rzeki Świerzna w ilości: $Q_{\max.h} = 3,83 \text{ m}^3/\text{h}$, $Q_{\text{śr.d.}} = 33,6 \text{ m}^3/\text{d}$, $Q_{\max.d.} = 37,0 \text{ m}^3/\text{d}$, $Q_{\max.r} = 13505,0 \text{ m}^3/\text{rok}$, nie przekraczając następujących wskaźników przy wylocie do rzeki: $BZT_5 = 40,0 \text{ mgO}_2/\text{l}$, $ChZT_{Cr} = 150,0 \text{ mgO}_2/\text{l}$, zawiesina ogólna = $50,0 \text{ mg/l}$, pod następującymi warunkami: [1] utrzymania we właściwym stanie technicznym urządzeń do oczyszczania i odprowadzania ścieków oraz ich prawidłowej eksploatacji wraz z wylotem do rzeki; [2] wykonywania analiz ścieków odpływających z oczyszczalni z częstotliwością – dwie próbki w ciągu roku. Jeżeli jedna próbka z dwóch nie spełni wymaganych warunków, w następnym roku pobiera się cztery próbki; [3] pobierania próbek ścieków dopływających do oczyszczalni ścieków i wprowadzanych do wód z oczyszczalni ścieków w regularnych odstępach czasu w ciągu roku, stale w tym samym miejscu, w którym ścieki dopływają do oczyszczalni i są wprowadzane do wody; [4] przekazywania wyników pomiarów ilości i jakości ścieków do Starostwa Powiatowego w Oleśnicy i Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu; [5] ewidencjonowanie wyników przeprowadzonych pomiarów i ich przechowywanie przez pięć lat od zakończenia roku kalendarzowego, którego dotyczą; [6] prowadzenia pomiarów ilości odprowadzanych ścieków komunalnych; [7] prowadzenie na bieżąco książki eksploatacji oczyszczalni; [8] utrzymania i konserwacji rzeki Świerzna na

odcinku ok. 410 m, tj. od km 22+810 do km 22+400 (od wylotu do przepustu pod drogą Stronie-Gorzesław – decyzja Starosty Oleśnickiego, znak: SR.6341.73.2017 z 18 września 2017 r., wydana dla ZGK w Bierutowie, ważna do dnia 18 września 2027 r.

(akta kontroli tom I str. 26-28, 29-31, 32-34)

Wymagania pozwolenia wodnoprawnego, określone decyzją Starosty Oleśnickiego z dnia 31 października 2012 r., znak: SR.6341.76.2012, na szczególne korzystanie z wód w zakresie wprowadzania ścieków komunalnych do rzeki Widawy po uprzednim ich oczyszczeniu w mechaniczno-biologicznej oczyszczalni ścieków zlokalizowanej w Bierutowie, nie naruszały, w przedmiotowym zakresie, przepisów obowiązujących rozporządzeń³³.

(akta kontroli tom I str. 467-468, 514-515)

2. Odnosząc się do pozwolenia dotyczącego oczyszczalni ścieków w Gorzesławiu, którego ważność upływa z dniem 31 sierpnia 2021 r., Dyrektor poinformował, że do końca I kwartału 2021 r., tj. na ponad 90 dni przed utratą ważności aktualnego pozwolenia, Zakład zleci opracowanie nowego operatu wodnoprawnego dla tej oczyszczalni i złoży do Wód Polskich w celu rozpatrzenia.

(akta kontroli tom I str. 527)

3. Oczyszczalnie ścieków komunalnych w Stroni i w Gorzesławiu są oczyszczalniami typu ECO-LINE 3N działającymi według następującej technologii. Ścieki surowe, poprzez sieć kanalizacji sanitarnej, dopływają do osadnika wstępnego (zbiornik uśredniający), gdzie następuje ujednorodnienie składu ścieków oraz wstępne oczyszczenie mechaniczne oraz redukcja BZT₅ w granicach 30-35%. Następnie ścieki przepływają do zbiornika retencyjnego, gdzie są pompowane na blok biologiczny oczyszczalni ECO-LINE 3N i gdzie następuje właściwe oczyszczanie. Ścieki oczyszczone na złożach biologicznych przechodzą następnie przez filtr bębnowy, w którym następuje oddzielenie osadu. Po oczyszczeniu w oczyszczalni ścieki odprowadzane są rurami pcv do istniejącej kanalizacji, a z niej do rowu (oczyszczalnia w Gorzesławiu) i do rzeki (oczyszczalnia w Stroni).

(akta kontroli tom I str. 428-429, 448)

Oczyszczalnię w Bierutowie tworzą następujące elementy: [1] pompownia ścieków surowych; [2] zlewnia nieczystości płynnych ze stanowiskiem kraty ręcznej oraz urządzeniami do napowietrzania i mieszania ścieków; [3] taca dezynfekcyjna dla pojazdów asenizacyjnych; [4] krata mechaniczna z prasą skratek oraz awaryjna krata ręczna; [5] piaskownik z osadnikiem; [6] reaktory biologiczne z wielofazowym osadem – komorą beztlenową, niedotlenioną i napowietrzaną; [7] osadniki wtórne; [8] przepompownia wielofunkcyjna – osadów, odcieków i ścieków dowożonych; [9] komora pomiarowa ścieków oczyszczonych; [10] wylot ścieków oczyszczonych do rzeki; [11] stacja dmuchaw; [12] zbiornik osadu nadmiernego; [13] budynek odwodnienia osadu; [14] magazyn awaryjnego składowania skratek, piasku i osadu odwodnionego. Ścieki surowe dopływające do oczyszczalni pozbawiane są większych części pływających na kracie mechanicznej. Zwiększenie spiętrzenia ścieków powoduje uruchomienie mechanizmu transportowania zatrzymanych

³³ W okresie objętym kontrolą obowiązywały dwa rozporządzenia określające wyżej wymienione warunki. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 18 listopada 2014 r. w sprawie warunków, jakie należy spełnić przy wprowadzaniu ścieków do wód lub do ziemi, oraz w sprawie substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego (Dz. U. poz. 1800, ze zm.) w brzmieniu obowiązującym od 1 stycznia 2016 r., zostało zastąpione w dniu 16 lipca 2019 r. rozporządzeniem Ministra Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej z dnia 12 lipca 2019 r. w sprawie substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego oraz warunków, jakie należy spełnić przy wprowadzeniu do wód lub do ziemi ścieków, a także przy odprowadzaniu wód opadowych lub roztopowych do wód lub do urządzeń wodnych (Dz. U. poz. 1311).

skratek do pojemnika pracy. W przypadku awarii tego urządzenia możliwe jest skierowanie ścieków poprzez awaryjną kratę, czyszczoną ręcznie. Dalej następuje rozdzielanie ścieków na dwa ciągi technologiczne, gdzie na początkowym etapie, w piaskowniku zespolonym z osadnikiem, następuje proces wytrącania zanieczyszczeń łatwo odpadających oraz flotujących. Sklarowane ścieki surowe przez komorę połączeniową trafiają na reaktor biologiczny z niskoobciążonym osadem czynnym. W komorze osadu czynnego zapewniony jest przepływ ścieków przez strefy o różnym poziomie natlenienia. W strefie niedotlenionej i beztlenowej osad jest utrzymywany w zawieszeniu dzięki pracy mieszadeł. W strefie natlenionej zainstalowane są drobnopęcherzykowe ruszty napowietrzające (podawana ilość tlenu jest regulowana). Praca dmuchaw jest regulowana na podstawie pomiaru stężeń tlenu oraz falownika (odczyt tlenu znajduje się w pomieszczeniu dmuchaw). Po przejściu przez część biologiczną, ścieki są ostatecznie oczyszczane w osadniku wtórnym. Na tym etapie osad unoszący się w ściekach opada na dno leja osadowego, z którego część jest recyrkulowana, a nadmiar jest na bieżąco usuwany. Oczyszczone ścieki przelewają się przez przelewy pilaste i poprzez koryto pomiarowe trafiają do odbiornika. Osad oddzielony grawitacyjnie trafia do stacji mechanicznego odwodnienia osadu.

(akta kontroli tom I str. 459)

4. Utrzymanie urządzeń technicznych w stanie zapewniającym uzyskanie zgodności parametrów odprowadzanych ścieków z parametrami określonymi w pozwoleniu wodnoprawnym analizowano na przykładzie oczyszczalni w Bierutowie. Stan techniczny urządzeń technologicznych oczyszczalni w Bierutowie zapewniał uzyskanie parametrów odprowadzanych ścieków zgodnych z parametrami ustalonymi w pozwoleniu wodnoprawnym (wartości parametrów analitycznych³⁴ próbek ścieków pobranych w toku kontroli NIK nie były większe od wartości parametrów określonych w pozwoleniu wodnoprawnym).

(akta kontroli tom I str. 470)

5. Zakład przeprowadzał okresowe kontrole stanu technicznego obiektów oczyszczalni ścieków w Bierutowie, tj. co najmniej raz w roku oraz co najmniej raz na pięć lat stosownie do przepisu odpowiednio: art. 62 ust. 1: pkt 1 lit. b oraz pkt 2 Prawa budowlanego. Zakład, w związku z niewystąpieniem okoliczności, o których mowa w treści art. 61 pkt 2 Prawa budowlanego, nie przeprowadzał kontroli bezpiecznego użytkowania obiektów oczyszczalni ścieków.

Oczyszczalnie w Stroni i w Gorzesławiu Zakład nie objął kontrolami w trybie przepisów Prawa budowlanego. Z wyjaśnień Dyrektora wynikało, że o nieobjęciu przedmiotowymi kontrolami oczyszczalni w Stroni i w Gorzesławiu przesądziła opinia, że jako obiekty kontenerowe, niebędące obiektami budowlanymi, nie podlegają one okresowym kontrolom.

(akta kontroli tom I str. 348, tom II str. 62)

6. W świetle konkluzji z kontroli okresowych obiekty oczyszczalni ścieków w Bierutowie (budynek biurowo-garażowy, budynek stacji dmuchaw, budynek odwodnienia osadów, budynek socjalno-techniczny oraz budynek krat) nadają się do dalszego użytku i nie stanowią zagrożenia dla ludzi. Procent zużycia mieścił się w przedziale od 7,02% (budynek stacji dmuchaw) do 13,84% (budynek krat).

Zrealizowano następujące zalecenia pokontrolne w odniesieniu do obiektów oczyszczalni:

³⁴ Pobór oraz analizę próbek dokonało Centralne Laboratorium Badawcze Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska Oddział we Wrocławiu.

- budynek biurowo-garażowy: [1] wykonano zabezpieczenie antykorozyjne ślusarki budowlanej oraz elementów stalowych dachu; [2] naprawiono spękania ścian;
- budynek stacji dmuchaw: [1] zakonserwowano antykorozyjnie elementy stalowe dachu oraz ślusarki okiennej i żaluzji stalowych; [2] wyprowadzono instalację odgromową ponad połac dachu;
- budynek odwodnienia osadu: [1] naprawiono uszkodzone orywnowanie; [2] zabezpieczono antykorozyjnie elementy blacharki; [3] wymieniono uszkodzone szklane okna;
- budynek socjalno-techniczny: [1] zakonserwowano antykorozyjnie elementy stalowe dachu; [2] odnowiono powłoki malarskie stolarki okiennej;
- budynek krat: [1] wykonano malaturę stolarki okiennej i ślusarki drzwiowej; [2] zakonserwowano drewniane okapy dachu; [3] naprawiono uszkodzoną instalację odgromową; wymieniono uszkodzone elementy orywnowania.

(akta kontroli tom II str. 59-60)

7. W badanym okresie Zakład nie planował i nie przeprowadzał remontów żadnej z trzech zarządzanych oczyszczalni ścieków.

(akta kontroli tom I str. 348)

8. W badanym okresie Zakład dotrzymywał warunków odprowadzania ścieków ustalonych decyzjami Starosty Powiatu Oleśnickiego dotyczących oczyszczalni:

- w Gorzesławiu - znak: 6341.57.2011 z 26 września 2011 r.,
- w Bierutowie - znak: SR.6341.76.2012 z 31 października 2012 r.,
- w Stroni - znak: SR.6341.73.2017 z 18 września 2017 r.

(akta kontroli tom I str. 465-467 oraz tom II str. 73)

9. W okresie od 1 stycznia 2018 r. do 30 września 2020 r. Zakład, wykonując obowiązki ustalone pozwoleniami wodnoprawnymi na szczególne korzystanie w zakresie wprowadzania ścieków komunalnych do Widawy (oczyszczalnia w Bierutowie), rzeki Świerzna (oczyszczalnia w Stroni) oraz do rowu (oczyszczalnia w Gorzesławiu) przekazywał do Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu w terminach ustalonych art. 304 ust. 1 pkt 2 lit. a uPW, tj. w terminie 30 dni od dnia zakończenia półroczna, w którym pomiary zostały wykonane oraz do 31 stycznia roku następującego po roku kalendarzowym, w którym pomiary zostały wykonane, wymagane informacje dotyczące wyników prowadzonych pomiarów.

(akta kontroli tom II str. 73)

10. Pobór próbek ścieków odprowadzanych z oczyszczalni ścieków i ich analiza prowadzone były przez akredytowane laboratorium³⁵, w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 30 września 2002 r. o systemie oceny zgodności³⁶.

(akta kontroli tom I str. 468)

11. W badanym okresie nie odnotowano przypadku nie uznania przez Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu wyników pomiaru ilości, stanu i składu ścieków albo minimalnego procentu redukcji substancji zanieczyszczających w procesie oczyszczania ścieków.

(akta kontroli tom I str. 467)

³⁵ Certyfikat Akredytacji Laboratorium Badawczego nr AB 1232 wydany przez Polskie Centrum Akredytacji (aktualne w okresach poboru i analiz prób).

³⁶ Dz. U z 2019 r. poz. 155, ze zm..

12. W badanym okresie Zakład nie otrzymał decyzji (i nie był objęty postępowaniem) o ustaleniu opłaty podwyższonej za odprowadzanie ścieków.

(akta kontroli tom I str. 348)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

3.2 Zagospodarowanie komunalnych osadów ściekowych

Opis stanu
faktycznego

1. W latach 2018-2019 w oczyszczalni w Bierutowie wytworzono ogółem³⁷ 460,600 Mg odpadów³⁸ innych niż niebezpieczne (265,760 Mg w 2018 r. i 194,840 Mg w 2019 r., tj. poniżej 5000 Mg, o których mowa w art. 180a ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska³⁹).

Zakład, w związku z ilością wytwarzanych rocznie odpadów, nie był zobowiązany do posiadania pozwolenia na ich wytwarzanie.

(akta kontroli tom I str. 348, 472, tom II str. 94-115)

2. W okresie objętym kontrolą oczyszczalnia w Bierutowie wytworzyła ogółem 610,0 Mg komunalnych osadów ściekowych, z czego w 2018 r. 252 Mg, w 2019 r. 178 Mg oraz 180 Mg w 2020 r. (za trzy kwartały). Wytworzone koś nie zostały zakwalifikowane, jako odpady niebezpieczne.

(akta kontroli tom I str. 348, 472, tom II str. 94-115)

3. Koś wytwarzane przez Zakład, stosownie do zakazu o którym mowa w przepisie art. 20 ust. 3 uoo, nie były stosowane poza województwem dolnośląskim.

(akta kontroli tom I str. 472, tom II str. 116-120)

4. Jedynym odbiorcą wytworzonych w oczyszczalni w Bierutowie koś, na podstawie zawartej w styczniu 2016 r. umowy, której przedmiotem był „wywóz i zagospodarowanie osadów ściekowych ustabilizowanych (o kodzie 190805) z oczyszczalni ścieków w Bierutowie wraz z wynajęciem kontenera”, był pełnomocnik władającego powierzchnią ziemi.

W badanym okresie koś w całości był wykorzystany do upraw roślin nieprzeznaczonych do spożycia i produkcji pasz.

(akta kontroli tom I str. 472, tom II str. 116-120)

5. Zakład, przed przekazaniem koś w celu wykorzystania w procesie odzysku R10 każdorazowo:

- poddawał go sprasowaniu i higienizacji wapnem,
- poddawał go badaniom, o których mowa w treści art. 96 ust. 6 uoo;
- przekazywał, pełnomocnikowi władającego powierzchnią ziemi informacje o dawkach tego osadu, które mogły być stosowane na poszczególnych gruntach;
- powiadamiał Dolnośląskiego Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu o zamiarze przekazania tych osadów pełnomocnikowi władającego powierzchnią ziemi, na której te osady miały być stosowane, na co najmniej siedem dni przed przekazaniem.

(akta kontroli tom I str. 349, 472-485)

³⁷ W ogólnej masie odpadów zawarte są osady z oczyszczalni w Gorzelsławiu i Stroni, przewiezione do oczyszczalni w Bierutowie i podane procesowi technologicznemu oczyszczania.

³⁸ W wyżej wymienionym okresie w oczyszczalni w Bierutowie nie wytworzono odpadów niebezpiecznych.

³⁹ Dz. U. z 2020 r. poz. 1219, ze zm.

6. W badanym okresie, koś przed przekazaniem ich pełnomocnikowi władającego powierzchnią ziemi, były poddawane analizom które wykonywało akredytowane laboratorium (nr akredytacji : AB 1232).

(akta kontroli tom I str. 474)

7. W badanym okresie koś nie były przekazywane innemu podmiotowi celem odzysku w procesie termicznego przekształcenia (R1).

(akta kontroli tom I str. 349)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następującą nieprawidłowość.

Zakład, wbrew zapisom art. 96 ust. 2 uoo, nie przekazywał koś do stosowania władającemu powierzchnią ziemi, lecz pełnomocnikowi władającego. Zakład, mimo obowiązku wynikającego z art. 96 ust. 6 uoo, nie poddawał badaniom gruntów, na których miały być stosowane koś. Badania te wykonywał pełnomocnik władającego.

Wynikało to z przekonania, iż taka forma odbierania komunalnych osadów ściekowych jest dopuszczalna prawnie, ponieważ pełnomocnik wraz z właścicielem gruntu złożyli w Zakładzie stosowne pełnomocnictwo oraz zawarto z pełnomocnikiem umowę na wywóz tych odpadów.

(akta kontroli tom II str. 197)

NIK zauważyła, że kontrola WIOŚ nie stwierdziła nieprawidłowości w powyższym zakresie, jednak nie zmienia to faktu, że Zakład nie wykonał dyspozycji art. 96 ust. 2 i ust. 6 uoo.

OCENA CZĄSTKOWA

ZGK w Bierutowie posiadało uregulowany stan prawny w zakresie odprowadzania oczyszczonych ścieków i postępowania z osadami ściekowymi. Stan urządzeń technologicznych oczyszczalni ścieków oraz sieci kanalizacyjnych był prawidłowy.

Jednocześnie stwierdzono, że Zakład nie przekazywał komunalnych osadów ściekowych do stosowania władającemu powierzchnią ziemi, lecz pełnomocnikowi władającego oraz nie poddawał badaniom gruntów, na których miały być stosowane koś.

OBSZAR

4. Finansowanie zbierania i oczyszczania ścieków komunalnych

4.1 Zapewnienie środków na finansowanie zbierania i oczyszczania ścieków komunalnych

Opis stanu
faktycznego

W poszczególnych latach badanego okresu koszty (według planu po zmianach) Zakładu ustalono na kwotę: 5 495,5 tys. zł w 2018 r., 5 562,6 tys. zł w 2019 r. i 6 012,1 tys. zł w 2020 r. (do 30 września), w tym:

- na realizację inwestycji: 0 zł w 2018 r., 15,0 tys. zł w 2019 r. i 0 zł w 2020 r. (do 30 września);
- na zakupy inwestycyjne: 35,0 tys. zł w 2018 r., 8,0 tys. zł w 2019 r. i 0 zł w 2020 r. (do 30 września).

Źródłem finansowania realizacji zadań Zakładu były środki przekazywane przez gminę Bierutów oraz przychody własne z tytułu różnego rodzaju opłat.

(akta kontroli tom I str. 163, 168, 170)

W badanym okresie Zakład nie podejmował żadnych działań związanych z realizacją jakiegokolwiek inwestycji zapewniającej wzrost wskaźnika zbiorowego odprowadzania ścieków.

(akta kontroli tom II str. 174)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

4.2 Finansowanie zbierania i oczyszczania ścieków komunalnych

Opis stanu
faktycznego

W poszczególnych latach badanego okresu, na realizację zadań z zakresu zbiorowego odprowadzania ścieków, Zakład wydatkował ogółem 2 557,7 tys. zł, z czego: 1 080,6⁴⁰ tys. zł w 2018 r., 1 052,7⁴¹ tys. zł w 2019 r. i 424,4⁴² tys. zł w 2020 r. (do 30 września).

(akta kontroli tom I str. 182-226)

W okresie tym Zakład nie poniósł wydatków na realizację przedsięwzięcia ujętego w AKPOŚK 2017.

(akta kontroli tom II str. 144-173)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości

OCENA CZĄSTKOWA

Wobec nieplanowania przez ZGK w Bierutowie realizacji zadań w ramach AKPOŚK 2017, odstąpiono od formułowania oceny częściowej.

IV. Uwagi i wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, przedstawia następujące uwagi i wnioski:

Uwagi

Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje uwag.

Wnioski

1. Przeprowadzanie, wymaganych Prawem budowlanym, przeglądów stanu technicznego sieci kanalizacyjnych i urządzeń.
2. Podjęcie działań gwarantujących wykonanie dyspozycji art. 96 ust. 2 i 6 uoo, poprzez zapewnienie odbierania koś jedynie przez władającego gruntem, na którym wzmiankowane osady będą wykorzystywane oraz przeprowadzania badań gruntu, na którym miały być stosowane.

⁴⁰ W tym na oczyszczalnię w: Bierutowie 820,1 tys. zł, Stroni 66,9 tys. zł, Gorzesławiu 25,9 tys. zł i na wywóz nieczystości płynnych 167,8 tys. zł.

⁴¹ W tym na oczyszczalnię w: Bierutowie 792,5 tys. zł, Stroni 57,3 tys. zł, Gorzesławiu 18,3 tys. zł i na wywóz nieczystości płynnych 184,6 tys. zł.

⁴² W tym na oczyszczalnię w: Bierutowie 267,2 tys. zł, Stroni 4,6 tys. zł, Gorzesławiu 20,1 tys. zł i na wywóz nieczystości płynnych 132,6 tys. zł.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK we Wrocławiu. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Wrocław, maja 2021 r.

Kontroler
Jerzy Skowroński
Główny specjalista kontroli
państwowej

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura we Wrocławiu
p.o. Dyrektor
Marcin Kaliński

.....
podpis

.....
podpis